

15. BÖLÜM

HÜKÜMET KONAĞI YANIYOR

- **YANDI MI, YAKILDI MI ?**
- **KAYMAKAMLIK VE BAĞLI BİRİMLER
NEREDE HİZMET VERMELİ ?**
- **HÜKÜMET KONAĞI ÇOK UZUN
SÜRE ONARILMIYOR**

15. BÖLÜM

HÜKÜMET KONAĞI YANIYOR

Tarih 19 Ocak 1976, soğuk bir kış gecesi, ısı sıfırın altında 15 derece dolaylarında, saat 21.00 suları... Safranbolu'nun simgelerinden Kale'deki Hükümet Konağı yanmaya başlar, ateşi gören, arkadaki Cezaevi'nin nöbetçi jandarma eri itfaiyeye haber verir. İtfaiye 10 dakika içinde yangın yerindedir. Sokaklar yalçın buzlarla kaplıyken, 5 ton su taşıyan itfaiye aracının, çok dik yokuşu tırmanarak yangın yerine ulaşabilmesi mucizedir.

Safranbolu Hükümet Konağı'nın yanmadan önceki çok eski bir görünümü

Bana haber verilir verilmez, Ataevleri'ndeki evimden çıkıp, bir araba bularak Kale'ye ulaştığımda, Karabük Belediyesi ile Demir Çelik İşletmelerine ait itfaiyeler de gelmiş, aşağıdan Mümtazlar Konağı'nın önünden, hortumlarını yukarıya çektirerek yangına müdahale ediyorlardı. Üç itfaiye örgütü birden, yangını söndürme çabasıdaydı ama heyhat, tavanı ve döşemeleri ahşap, her tarafı yağlı boyalı bina, bir çıra gibi yanmakta, sıkılan tazyikli su etkisiz kalmaktaydı.

Yangın, Vergi Daire'sinin üstüne rastlayan çatı arasından başlamış, önce çatıya ve üst kata, sonra Adliyenin bulunduğu alt kata doğru ilerlemiştir. Henüz çatı yanmaktayken, üst kattaki Nüfus İdaresi ile Tapu Dairesi'nin kimi kayıt ve kütük defterleri pencerelerden aşağıya atılmış, alt

kattaki mahkemelerin dava dosyaları dışarı taşınabilmiş, Maliye veznesinin demir parmaklı kapısı kırılarak, para ve kimi kıymetli evrak kurtarılabilmektedir.

Evi çok yakında olduğu için, yangın yerine ilk ulaşanlardan Belediye Başkanlığı M. Ali TERZİAHMETOĞLU'nun daha sonra anlattığına göre, binanın çatısına yangın için konulmuş su tankına bağlı hortumun üst kattaki vanası, kendisi ve yanındaki kişiler tarafından açıldığında, yangının çatı arasından başlaması ve alevlerin buraya yerleştirilmiş tanktaki suyu kaynar hale getirmesi nedeniyle, hortumun ucundan fışkıran çok sıcak suyun buharı, soğuk havada, bir anda üst kat salonunu göz gözü görmez hale getirdiğinden, yangına bu yolla hemen müdahale olanağı bulunamamıştır.

● YANDI MI, YAKILDI MI ?

Yangının Vergi Dairesi'nin üstündeki çatı katından çıkması çok anlamlı bulunmuştur.. O sırada yürürlükte bulunan vergi yasalarına göre, mükellefler vergi beyannamelerini isterlerse işyerlerinin, isterlerse ikametgahlarının bulunduğu yerdeki Vergi Dairelerine verebildiklerinden, Safranbolu'da oturan Karabük'lü iş adamları, Karabük gibi büyük bir ticaret merkezine göre, denetim olasılığı daha az olan Safranbolu Vergi Dairesine kayıtlıydılar. Yine o sırada yürürlükteki yasa uyarınca her mükellef, her yıl vergi bildiriyle birlikte "*servet beyannamesi*" de vermek zorundaydı.

1980 sonrasında Turgut ÖZAL döneminde kaldırılan servet beyannamesi uygulamasında, yeni verilen ile eski yıllarda verilmiş servet bildirimleri arasındaki farklılıkların, sorulduğunda açıklamasının yapılabilmesi gerekirdi. Daha önceki yılların servet bildirimleri bu açıdan önem taşıyordu. Bu nedenlerle, Hükümet Konağı'nın yanmadığı, eski servet bildirimlerini yok etmek için yakıldığı hep söylendi; doğruluğu da, yanlışlığı da kanıtlanamadı.

Yangın sadece binayı değil, tüm Safranboluluların yüreğini de yakmıştı; ağlıyordum. Yangın yerine gelen kimi memurların, tepkisiz ve kayıtsız kalışlarının bir açıklamasını yapamadım ve çok üzüldüm. Bu arada zamanın Safranbolu Kaymakamı'nın, yanan binaya bakarak, "*masamda bugün Ziraat Bankası'ndan aldığım 150 lira dolaylarında tasarruf bonusu vardı, onlar da yanıyor*" diye hayıflanmasına tanık olunca, "*Tasarruf bonusunun adı mı olur Kaymakam Bey, görmüyor musunuz tarih yanıyor*" diyerek çok kızmış olmamı ve hemen yanından uzaklaşmamı hiç unutamam.

Evet, sadece Hükümet Konağı'mız değil, tarihimiz yanmıştı, Safranbolu'nun Kalesi yanmıştı. Kale Safranbolulular için Devletin temsil edildiği yerd; Safranboluluların günlük konuşmalarında Kale'ye çıkmak demek, bir iş için Hükümet Konağı'na gitmek anlamındaydı. Safranbolu Kale'siz kalmıştı. Kale'deki Hükümet Konağını, 19 yüzyılın sonunda, 1897 yılında, söylendiğine göre Kastamonu Vilayet Konağı ile birlikte, zamanın

Kastamonu Valisi Enis Paşa yaptırmıştı. Aynı dönemde yapılan Safranbolu eski hastane binası gibi özgün bir mimari yapıdaydı.

Tercüman Gazetesi (21 Ocak 1976)

• KAYMAKAMLIK VE BAĞLI BİRİMLER NEREDE HİZMET VERMELİ ?

Yangının ertesi günü, yerinde incelemelerde bulunmak üzere Zonguldak Valisi Nevzat AYAZ geldi. Kaymakamlık ile Hükümet Konağındaki bağlı birimlere ve Safranbolu Adliyesi'ne yeni hizmet binaları bulunması gerekiyordu Devlet dairelerinin Çarşı kesiminde bulunacak binalarda hizmet vermesini istiyordum, gerekiyorsa Belediye binasını bile terkedebileceğimizi söyledim. Çarşıda olmazsa, lisenin Dedeoğlu tarafından yaptırılan binası kullanılabilir diye düşünüyordum.

O sırada Devlet Hastanesi'nde sadece Dr. Yaşar DERTSAVAR görevli bulunuyor, Hastanenin zemin katının büyük bir kısmından yararlanılmıyordu. İlçe Kaymakamı, Hastanenin bir bölümüne yerleşilmesini önerdi, Sayın Vali AYAZ da, kış gününde kaloriferli olduğu için aynı binayı uygun bularak, Hastanenin halen Fethi TOKER Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi olan, eski binaya bakan cephesindeki koridor boyunca yer alan odaların, Adliye ile Kaymakamlık hizmet birimlerine tahsisi talimatını verdi.

Bu karar, çok sayıda Çarşı esnafının haklı tepkisine neden oldu; esnaf ile Sayın Vali arasında Köprülü Camii avlusunda tartışmalar yaşandı. Bu tartışmalar sırasında Kaymakamlığın, Hastaneye çıkmaması yolunda yeterli savunmalarda bulunmadığım için, bir Belediye Meclis üyesi tarafından, şiddetle suçlandım ve aramızda uzunca süren bir dargınlık dönemi başladı.

Böyle bir suçlama haksızdı, Kaymakamın önerisi üzerine Valinin kararına karşı ne yapabiliyordum; ben onların bir üst mercii miydim? iktidarda da mensubu olduğum parti değil, siyasal literatürümüzde 1 inci MC Hükümeti olarak adlandırılan Süleyman DEMİREL'in Başbakanlığında AP, MSP ve MHP'li Bakanlardan oluşan ilk Milliyetçi Cephe Hükümeti vardı.

Ben suçlanacaksam, başka nedenlerden suçlanmalıydım, yanan binanın yine Hükümet Konağı olarak kullanılmak üzere onarımı yerine, İmar Planında öngörülen bugünkü yerinde Hükümet binası yapımına ön ayak olmakla ve böylece tüm kamu kuruluşlarının Çarşı kesimini terketmesine neden olmakla suçlansam, bir ölçüde tutarlı olabilirdi.⁽¹⁾

Aslında, Safranbolu gibi çok geniş bir alana yayılmış bir kentte, tüm kamusal hizmetlerin ve ticari etkinliklerin aynı merkezden yürütülmesi yerine, kentin birkaç yerine dağılımı daha uygun olurdu. Örneğin Hükümet Konağı, imar planında öngörüldüğü üzere yeni yerleşim alanında yaptırıldığında, orası ile Kıranköy arasında çarşısı ve pazarıyla yeni bir ticari bölge oluşurken, Belediye Başkanlığı tarihsel kesimde kalmakla beraber, kimi Belediye hizmetlerinin, kolaylıkla ulaşılabilecek bir biçimde, halkın yoğun olduğu kesimlerden yürütülmesi yoluna gidilebilirdi.

Bu nedenlerle, kentin bir yerinde değil, birden çok yerinde hareketli merkezlerin oluşumuna katkı sağlamak amacıyla, yeni Hükümet Konağı'nın imar planının öngördüğü yerde yapılması düşünülmüş ve yanan binanın da Ortaokul olarak hizmet vermesinde yarar görülmüştü. Böylece hem tarihsel merkez olan Çarşı kesiminde oturan Ortaokul çağındaki çocuklar, Bağlar'a gitmek külfetinden kurtarılacak ve hem de öğrenciler, Kale'ye uzanan dik yokuşları tırmanmakta, ileri yaştakiler gibi zorlanmayacaklarından, tarihsel bina ve geniş bahçesi işlevsiz ve atıl kalmamış olacaktı.

⁽¹⁾ Bu konuda yıllar sonra, "21-24 Ocak 2004 -Tarihi Kentler Birliği'nin Safranbolu Buluşması"nda yaptığım konuşmanın bir yerinde şunları söyleyecektim: "...Safranbolu'da affedilmez bir hata da, kamu kuruluşları hizmet binalarının, tarihsel kent merkezinden, yeni yerleşim alanlarına taşınmasıdır. Safranbolu Kalesi'ndeki Hükümet Konağı'nın 1976'da yanmasından sonra, Kale'ye çıkmaktaki ulaşım sıkıntısı nedeniyle, yeni Hükümet binasının yeni yerleşim bölgesinde yapılmasına ön ayak olmakla bu konuda, öncelikle zamanın Belediye Başkanı, kendi payına düşen hatayı kabullenmek durumundadır ve kabullenmektedir. Ancak, zaman içerisinde, Belediye dahil kamu kuruluşlarının tümünün tarihsel merkezden çekilebileceği herhalde beklenemezdi."

• HÜKÜMET KONAĞI ÇOK UZUN SÜRE ONARILMIYOR

Yanan Hükümet Konağı'nın ortaokul olarak kullanılmak amacıyla onarılması için, başta görevde bulunan Kaymakamlar ve Valiler olmak üzere, tüm yetkililer, uzun yıllar boyunca büyük çaba göstermişlerdir. Ayrıca her siyasal görüşteki Milletvekillerinden Bakanlara ve hatta TBMM Başkanlarına kadar bu konuda ilgi ve yardım sözleri alınmış; ancak onarım, ne yazık ki bir türlü gerçekleştirilememiştir.

Daha ileriki yıllarda binanın, bir kültür tesisi olarak yararlanılmak üzere Kültür Bakanlığı'na devrinden sonra da, çok uzun süre beklenilmiştir. Nihayet zamanın Karabük Milletvekili Erol KARAN'ın değerli katkılarıyla, Bülent ECEVİT'in Başbakan olduğu 57 nci Hükümetin Kültür Bakanı İstemihan TALAY, binanın onarımı için gerekli ödeneği ayırtıp, aradan çeyrek yüzyıl geçtikten sonra 12 Temmuz 2001'de Hükümet Konağı'nın restorasyon çalışmalarını başlatmıştır.

Hükümet Konağı'nın yangın sonrası görüntüsü

Aynı gün yapılan törendeki konuşmamda, yukarda yangın sonrasındaki görüntüsü yer alan binanın yanmasına ve yangın sonrası geçirdiği serüvene değinirken, Hükümet Konağı yangınıyla Safranbolu Kalesi'nin düşmüş olduğunu, Kale bayrağının indiğini, spor deyimiyile Kaleye giren gollerin 25 yıldır çıkartılmadığını, kente en egemen noktadaki bu binanın, kentin her yerinden göze çarpan yanmış görüntüsüyle, Safranbolu'nun mimarlık değerlerini ve tarihsel dokusunu çeyrek yüzyıldan bu yana kararttığını dile getirmiştım.

İstemihan TALAY
Kültür Bakanı

Bu arada, Safranbolu'nun kültürel değerlerinin korunmasının gelecekte tarihini yazacakların, 1980 öncesinin Kültür Bakanı Prof.Dr. Ahmet Taner KİŞLALİ'nin yanı sıra, 2001 yılının Kültür Bakanı İstemihan TALAY'a da çok önemli bir yer ve değer vereceklerine inandığımı özellikle belirterek, törende hazır bulunan Sayın TALAY'a, yangının olduğu dönemin Belediye Başkanı olarak sonsuz teşekkürlerimi sunmuştum.

Bu kitabın 1. basımının yapıldığı 2005 yılı başında, tarihsel değeri çok büyük Hükümet Konağı'nın restorasyonu genel olarak bitirilmiş; özellikle çevre düzenlemesi başta olmak üzere, kimi noksanlıkların tamamlanmasına çalışılıyordu. Restorasyon sonrası hizmete açıldığında, eski Hükümet Konağı'nın kültürel ağırlıklı bir kamu tesisi olarak, Safranbolu için çok önemli işlevler üstlenmiş olacağına inanılıyordu.

Bu inancın , kitabın 2. basımının yapıldığı sırada, eski Hükümet Konağı'nın üç yılı aşkın süre önce, "Kent Müzesi" olarak hizmete açılmış olmasıyla gerçekleşmiş bulunduğu özellikle değinilmelidir.

Safranbolu'nun eski Hükümet Konağı; Safranbolu'nun yeni Kent Müzesi